

МЕЖДУНАРОДНОЕ ПРАВО

УДК 342.951:351.746.1(477)

ПРАВОВА ОСНОВА ОБМІНУ ІНФОРМАЦІЄЮ З ОБМЕЖЕНИМ ДОСТУПОМ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ДЕРЖАВАМИ СХІДНОЇ ЄВРОПИ

Ірина ГРИЩЕНКО,

аспірант

Національної академії Служби безпеки України

SUMMARY

The author of this article investigates the legal framework of exchange information with a limit access between Ukraine and states of Eastern Europe, in particular the agreements, celled with Lithuanian Republic, Slovakia Republic, Hungary, and Romania. The author characterizes a structure and maintenance of agreements and on their basis determines general principles, governed mechanisms of exchange (transmissions) of secret information. The author specifies on the necessity of concordance of the Ukrainian legislation for an informative sphere with international, offers recommendations for the improvement of the system of turnover of secret information, and accordingly guaranteeing of informative safety of Ukraine.

Key words: agreement, information with a limit access, national safety, competent organs of safety, degree of limitation.

АНОТАЦІЯ

Автор статті досліджує правову основу обміну інформацією з обмеженим доступом між Україною та державами Східної Європи, зокрема угоди, укладені з Литовською Республікою, Словацькою Республікою, Угорщиною, Румунією. Характеризуються структура та зміст угод, а на їхній основі визначаються загальні принципи, правила та механізми обміну (передачі) секретною інформацією. Автор вказує на необхідність узгодження українського законодавства в інформаційній сфері з міжнародним, пропонує рекомендації для удосконалення системи обігу секретної інформації, а відповідно, і гарантування інформаційної безпеки України.

Ключові слова: угода, інформація з обмеженим доступом, національна безпека, компетентні органи безпеки, ступінь обмеження доступу.

Постановка проблеми. На сьогодні однією з найважливіших умов гарантування національного суверенітету та цілісності, запорукою науково-технічного, соціально-економічного а культурного розвитку країни є інформаційна безпека. Саме тому вона поступово стає пріоритетним напрямом державної політики, інтегрується в усі сфери діяльності країни, суспільства, громадянина. Зовнішні та внутрішні загрози, що постали на сучасному етапі державотворення в Україні, її геополітичне становище, зовнішньополітичні орієнтири актуалізують потребу в захисті секретної інформації, особливо в процесі міжнародного співробітництва. Вищезазначені фактори обумовлюють необхідність узгодження питань збереження, використання, обміну секретною інформацією між Україною та іншими державами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У процесі дослідження з'ясовано, що на сьогодні правова основа обміну інформацією з обмеженим доступом між Україною та іншими державами недостатньо вивчена вітчизняними науковцями. Окремі аспекти зазначеної проблеми стали предметом дослідження І. Авдошина [1], А. Довгань, О. Солоджко [2], Я. Костюченка [5], В. Желіховського, В. Ліпкана, Ю. Максименко [6]. Проте можемо констатувати, що на сьогодні фактично відсутні комплексні дослідження законодавчої бази у сфері обігу секретної інформації між Україною та сусідніми державами.

Мета статті – проаналізувати правову основу обміну інформацією з обмеженим доступом між Україною та країнами Східної Європи.

Виклад основного матеріалу дослідження. За період незалежності Україна накопичила ґрунтовну законодавчу базу в галузі обміну секретною інформацією з різними країнами, насамперед з державами Східної

Європи, які упродовж тривалого часу входили до соціалістичного табору. Після падіння Берлінської стіни в 1989 р. та розпаду Радянського Союзу вони визначилися з зовнішньополітичними орієнтирами, які спрямовані в бік євроінтеграції. Пріоритети в зовнішній політиці значною мірою визначають міжнародну політику у сфері охорони секретної інформації.

Дослідники [6] зазначають, що в процесі взаємодії Європейського Союзу (далі – ЄС) з державами-учасницями має відбутися інтернаціоналізація національних правових систем шляхом рецепції, апроксимації (зближення). Основними формами зближення є гармонізація (повна, часткова, альтернативна, мінімальна) та уніфікація. Я. Костюченко вказує, що гармонізація національного законодавства з правом ЄС – це процес приведення національного законодавства держави – кандидата на членство або асоційоване членство в ЄС у відповідність до вимог європейських стандартів, міжнародних договорів та інших актів, що входять у систему права ЄС, з метою набуття членства або асоційованого членства в ЄС [5]. Угода про партнерство та співробітництво між Європейським Союзом, державами-членами та Україною закріпила необхідність гармонізації законодавства України з правом ЄС.

Уніфікацію відомий український вчений А. Довгерт розглядає як правотворчий процес, спрямований на створення, зміну чи припинення правових норм, тотожних для кількох національних правових систем [3]. А. Хачатурян стверджує, що в порівнянні з уніфікацією гармонізація – поняття ширше і різниця між ними полягає в ступені досягнення зближення [12]. Процес уніфікації відбувається на підставі окремих договорів (угод), що потребує обов'язкової згоди кожної країни-учасниці ЄС у чітко закріплених галузях.

Аналіз міжнародних угод у сфері обігу секретної інформації між Україною та державами Східної Європи засвідчив, що ця галузь потребує уніфікації, оскільки навіть назва такої інформації є неусталеною в різних договорах: в одних йдеться про взаємну охорону «інформації з обмеженим доступом», у других – «секретної інформації», у третіх – «таємної інформації». Аналіз змісту норм зазначених документів дав змогу дійти висновку, що, незважаючи на різну назву, мова йде насамперед про встановлення міжнародного співробітництва України та іншої держави у сфері інформації з обмеженим доступом.

Проаналізовані міжнародні угоди дають підстави для висновку, що інформація з обмеженим доступом є такою внаслідок надання відповідно до національного законодавства певних ступенів обмеження доступу та наявності відповідних ґрифів обмеження доступу. Перелік же такої інформації у кожній державі свій, він визначається багатьма об'єктивними та суб'єктивними факторами. Є застереження, що охорона такої інформації здійснюється «в інтересах національної безпеки», оскільки може завдати шкоди безпеці та інтересам держав договірних сторін». Водночас перелік цих інтересів і розуміння національної безпеки у кожній країні також свої. Наприклад, в Україні основним нормативно-правовим актом, що визначає засади державної політики, спрямованої на захист національних інтересів і гарантування безпеки особи, суспільства та держави від зовнішніх і внутрішніх загроз у всіх сферах життєдіяльності, є Закон України «Про основи національної безпеки України» [4]. Проте він не містить конструкції «інтереси національної безпеки», натомість у цьому акті використовуються такі поняття, як «національні інтереси», «пріоритети національних інтересів», «життєво важливі інтереси» тощо [4].

Для успішного входження України до міжнародних інформаційних обмінів, на думку О. Довганя та О. Солодко, насамперед потрібно реалізувати чотири основні аспекти в законодавчій сфері, як-от:

- розробити законодавчу базу, яка забезпечить збереження інформаційних ресурсів, їхній розвиток і ефективне використання в національних інтересах;
- адаптувати національне інформаційне законодавство до загальновизнаної міжнародної правової бази з метою активізації своєї участі у міжнародних інформаційних обмінах;
- брати активну участь у міжнародній законодавчій діяльності, що має оперативну регламентувати нові явища у сфері інформатизації;
- сформувати правову базу для регламентації участі в міжнародній діяльності щодо забезпечення дотримання міжнародного інформаційного законодавства, боротьби з кібертероризмом та іншими видами інформаційної злочинності [2].

На сьогодні правила обігу інформації з обмеженим доступом між Україною та державами Східної Європи регулюються угодами, укладеними з Литовською Республікою (2003) [7], Словацькою Республікою (2008) [8], Угорщиною (2008) [9], Румунією (2013) [10], Республікою Молдовою [11].

Першим таким договором була Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Литовської Республіки про взаємну охорону інформації з обмеженим доступом від 5 червня 2003 р., у якій указано, що інформація з обмеженим доступом в інтересах національної безпеки та згідно з національним законодавством сторін підлягає охороні від несанкціонованого доступу [7]. Зазначено, що угода укладена з метою зміцнення політичного, військового, економічного, юридичного, наукового та технологічного співробітництва між сторонами. Наголошується, що

сторони підписали угоду, усвідомлюючи, що кінцеве співробітництво потребує обміну інформацією з обмеженим доступом між сторонами, а також керуючись прагненням забезпечити охорону всієї інформації з обмеженим доступом [7].

В Угоді між Кабінетом Міністрів України та Урядом Словацької Республіки про взаємну охорону інформації з обмеженим доступом [8] визначено, що охороняється інформація, яка в інтересах національної безпеки держав-сторін та відповідно до їхнього національного законодавства підлягає охороні від несанкціонованого доступу, зокрема інформація, що спільно створена юридичними особами держав-сторін у процесі співробітництва та доступ до якої обмежено на основі вимог національного законодавства держав-сторін та відповідно до критеріїв укладеної угоди [8].

В Угоді між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Молдова [11] про взаємний захист секретної інформації зазначено, що сторони забезпечують взаємний захист переданих та (або) створених у процесі співробітництва відомостей у сфері оборони, економіки, науки та техніки, зовнішніх відносин, державної безпеки та охорони правопорядку, розголошення яких може завдати шкоди безпеці та інтересам України та (або) Республіки Молдови і які відповідно до законодавства держав сторін віднесені до державної таємниці [11].

Загалом у проаналізованих документах визначено загальні принципи, правила та механізми обміну (передачі) секретною інформацією, зокрема зазначено, що одна сторона забезпечує конфіденційність відомостей, переданих іншою, якщо вони згідно з законодавством цієї сторони мають таємний (секретний) характер або розголошення їх змісту є небажаним. Ступінь таємності відомостей визначається стороною, яка їх передає.

Угоди про взаємну охорону інформації містять положення про те, що сторони згідно з їхнім національним законодавством уживають усіх необхідних заходів щодо охорони секретної інформації, яка передається чи створюється, або забезпечують таку ж охорону, яка передбачена в процесі обігу власної секретної інформації з відповідним ступенем секретності, а саме:

- порядок взаємної охорони секретної інформації (відповідно до національного законодавства сторін, актів міжнародних організацій, узгоджених правил);
- зобов'язання сторін щодо забезпечення охорони одержаної секретної інформації, насамперед недопущення доступу до неї третьої сторони, а також використання секретної інформації з метою, що не відповідає цілям передачі;
- порядок надання доступу до секретної інформації представникам сторін;
- зобов'язання щодо засекречування, зміни ступеня секретності, розсекречування секретної інформації (матеріальних носіїв такої інформації);
- порядок передачі секретної інформації;
- зобов'язання щодо взаємного інформування у випадку порушення вимог стосовно охорони секретної інформації та вжиття заходів щодо притягнення до відповідальності винних у цьому осіб;
- терміни, протягом яких сторони зобов'язуються забезпечувати взаємну охорону секретної інформації;
- вимоги до виконавчих договорів, що укладаються між уповноваженими суб'єктами сторін, щодо передачі секретної інформації (матеріальних носіїв такої інформації);
- порядок вирішення спірних питань;
- визначення органів сторін, на які покладається здійснення співробітництва за договором [7–11].

У преамбулах цих документів зазначено, що угода не впливає на зобов'язання сторін, узяті за іншими міжнародними договорами, і вона не буде використовуватися проти інтересів, безпеки та територіальної цілісності інших держав та міжнародних організацій.

У статті 1, як правило, містяться поняття, які використовуються в угоді, зокрема «інформація з обмеженим доступом», «секретна інформація», «ступінь обмеження доступу», «гриф обмеження доступу», «компетентний орган безпеки», «уповноважений орган», «сторона-джерело», «сторона-одержувач», «допуск до секретної інформації», «носії секретної інформації».

Далі зазначаються компетентні органи безпеки (чи національні органи безпеки) в обох державах, подекуди вказано їхні юридичні адреси. В Україні цим компетентним органом є Служба безпеки України. В угоді з Угорщиною стаття 5 присвячена опису діяльності компетентних органів у процесі охорони секретної інформації, зокрема передбачено консультування з окремих питань, інформування про будь-які зміни як у контактних даних, так і в питаннях роботи з інформацією, сприяння в проведенні спільних перевірок, мета яких – переконатися, що передана інформація з обмеженим доступом охороняється відповідним чином стороною-одержувачем [9].

Як правило, окрема стаття відводиться для узгодження грифів обмеження доступу до інформації: окрім національних варіантів, пропонується також еквівалент англійською мовою для уникнення непорозумінь під час тлумачення. У деяких угодах ця інформація є більш деталізованою, наприклад в угоді з Литовською Республікою розписано особливості захисту кожною стороною секретної інформації іншої за грифами доступу [7]. А в угоді з Угорщиною в статті 4 «Принципи охорони інформації з обмеженим доступом» зазначено особливості охорони інформації з обмеженим доступом відповідно до грифів секретності [9].

У наступній статті визначено основні заходи з охорони секретної інформації, яка передається, отримується, створюється або розробляється в процесі співробітництва. В угодах зазначено, що сторони не надають доступ до інформації з обмеженим доступом третій стороні без попередньої письмової згоди сторони-джерела. Інформація з обмеженим доступом використовується лише для цілей, для яких її передано. Зазначастається, що одержана інформація може використовуватися стороною-отримувачем лише з тією метою, для якої вона була надана.

В угоді з Литовською Республікою зафіксовано, що кожний національний орган безпеки чи компетентний орган веде список допусків осіб, що працюють у цьому органі, які уповноважені володіти доступом до такої інформації [7].

В угоді з Румунією визначено механізми знищення інформації у випадку необхідності: сторона-одержувач інформує сторону-джерело про знищення інформації з обмеженим доступом. У випадку невідвротної загрози інформація з обмеженим доступом знищується без попереднього дозволу, а компетентний орган безпеки сторони-джерела негайно інформується про це [10]. В угоді з Угорщиною вказано, що інформація з обмеженим доступом має знищуватися так, щоб неможливо було її відновити в цілому або частково [9]. Зазначено, що інформація з грифом, еквівалентним "Top Secret", не знищується, а повертається стороні-джерелу, коли більше нема потреби в її використанні або коли закінчився термін її дії. Якщо інші процедури не погоджені компетентними органами безпеки, сторона-одержувач може знищити інформацію з грифами, еквівалентними "Secret", "Confidential" чи "Restricted", після закінчення терміну обмеження доступу.

Про це необхідно повідомити компетентний орган безпеки сторони-джерела.

В угодах визначено також правила доступу до інформації. Зокрема, в угоді зі Словацькою Республікою зазначено, що лише сторона-джерело має повноваження змінювати ступінь обмеження доступу або скасовувати таке обмеження стосовно переданої інформації з обмеженим доступом [8]. Така зміна або скасування обмежень щодо доступу до спільно створеної інформації з обмеженим доступом здійснюється на основі взаємної згоди держав-сторін.

В угоді з Румунією вказано, що допуск надається за результатами перевірки відповідно до законодавства кожною стороною [10]. За запитом компетентні органи безпеки держав-сторін, беручи до уваги відповідне національне законодавство, сприяють один одному в проведенні процедур перевірки стосовно надання допуску та дозволу на проведення діяльності, пов'язаної з інформацією з обмеженим доступом. Окремо в угодах регламентуються візити сторін, що пов'язані з доступом до інформації.

У більшості угод просто вказано, що інформація з обмеженим доступом передається між договірними сторонами погодженими та захищеними інформаційними, комунікаційними, дипломатичними каналами або іншими шляхами, узгодженими компетентними органами безпеки. Проте в окремих випадках ці положення більш конкретизовані. Так, зокрема, в Угоді між Кабінетом Міністрів України та Урядом Литовської Республіки про взаємну охорону інформації з обмеженим доступом [7] вказано, що в особливих випадках національні органи безпеки (компетентні органи) можуть погодити передачу інформації з обмеженим доступом іншими каналами. У такому випадку мають виконуватись вимоги, зафіксовані в угоді: супроводжуюча особа повинна мати допуск обмеження доступу відповідного рівня; сторона-джерело зберігає список інформації з обмеженим доступом, яка передається, а копія цього переліку надається стороні-одержувачу; інформація з обмеженим доступом упаковується і запечатується відповідно до національного законодавства сторони-джерела; отримання стороною-одержувачем інформації з обмеженим доступом підтверджується письмово.

Якщо ж передбачається передача великої кількості інформації з обмеженим доступом, національні органи безпеки (компетентні органи) обох сторін взаємно погоджують і схвалюють засоби транспортування, маршрут та заходи безпеки для кожного такого випадку окремо. Зазначено, що електронна передача інформації з обмеженим доступом має здійснюватися лише у шифрованій формі (з використанням криптографічних засобів і пристроїв закриття інформації) [7].

Зокрема, у статті 9 угоди з Румунією [10] так описано особливості передачі інформації з обмеженим доступом: інформація з обмеженим доступом передається дипломатичними чи військовими кур'єрами або іншими засобами, узгодженими компетентними органами безпеки. Сторона-одержувач має письмово повідомити сторону-джерело про отримання інформації з обмеженим доступом. У випадку відправлення інформації великого обсягу компетентні органи безпеки можуть взаємно узгодити та затвердити засоби передачі, а також заходи безпеки для кожного такого випадку окремо. Водночас зазначено, що обмін інформацією з обмеженим доступом з використанням електронних засобів здійснюється відповідно до безпекових процедур, встановлених за взаємними домовленостями компетентними органами безпеки згідно з національним законодавством [10].

В угоді з Урядом Словацької Республіки [8] більш деталізовано процедуру передачі інформації з обмеженим

доступом. Зазначено, що, якщо сторона-джерело має намір передати інформацію з обмеженим доступом юридичній особі сторони-одержувача, вона попередньо надсилає запит компетентному органу сторони-одержувача стосовно підтвердження того, що юридична особа сторони-одержувача отримала згідно з національним законодавством сторони-одержувача допуск відповідного рівня та має необхідні можливості для забезпечення належної охорони інформації з обмеженим доступом. Це підтвердження містить зобов'язання забезпечити, щоб усі заходи з охорони інформації з обмеженим доступом, які вживатиме перевірена юридична особа, відповідали вимогам національного законодавства в сфері охорони інформації з обмеженим доступом сторони-одержувача. Компетентний орган сторони-одержувача контролює виконання цих заходів. Також зазначено, що компетентний орган сторони-одержувача забезпечує, щоб його фізичні та юридичні особи поводитися з інформацією з обмеженим доступом іншої сторони як з власною інформацією з еквівалентним ступенем обмеження доступу [8].

В угоді вказано, що інформація з обмеженим доступом передається між сторонами дипломатичними каналами. Компетентний орган сторони-одержувача підтверджує у письмовій формі одержання інформації з обмеженим доступом та передає одержану інформацію з обмеженим доступом користувачу. Зазначено, що в особливих випадках і за взаємною згодою компетентні органи сторін можуть визначити інші способи передачі інформації з обмеженим доступом. А передача інформації з обмеженим доступом електронними шляхами здійснюється з використанням криптографічних засобів закриття інформації, схвалених компетентними органами сторін [8]. Зазначено, що компетентні органи сторін можуть домовитись щодо інших шляхів передачі інформації з обмеженим доступом, проте лише тієї, яка позначена грифом «Для службового користування» / «Vyhradene» / «Restricted».

В угоді між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Молдова про взаємний захист секретної інформації зафіксовано, що рішення про передачу секретної інформації приймається у кожному окремому випадку відповідно до законодавства України та Республіки Молдова. В угоді зафіксовано таку процедуру передачі секретної інформації: якщо уповноважений орган однієї сторони має намір передати секретну інформацію уповноваженому органу іншої сторони, він попередньо запитує д компетентного органу своєї сторони письмове підтвердження про те, що уповноважений орган має відповідний допуск [11].

Зазначено, що передача секретної інформації з однієї держави до іншої здійснюється згідно з вимогами, установленними законодавством держав-сторін, дипломатичними каналами, фельд'єгерською службою або з використанням спеціальних технічних засобів зв'язку, які забезпечують захист інформації, що передається. Відповідний уповноважений орган письмово підтверджує одержання секретної інформації. Для передачі секретної інформації значного обсягу уповноважені органи за погодженням з відповідними компетентними органами у кожному окремому випадку встановлюють способи транспортування, маршрут і форму супроводу [11].

Аналіз окремих положень зазначених вище угод дав підстави для висновку, що основною загрозою для системи охорони інформації з обмеженим доступом є «несанкціонований доступ» та, як наслідок, її розголошення. В угодах зафіксовано процедуру дій у випадку порушення правил безпеки та компрометації інформації з обмеженим доступом. Зазначено, що в такому випадку компетентний орган безпеки сторони-одержувача інформує компетентний орган безпеки сторони-джерела, забезпечує

належне розслідування ситуації та здійснює необхідні заходи з обмеження та подолання наслідків відповідно до національного законодавства. За запитом компетентні органи безпеки обох держав мають сприяти один одному в розслідуванні.

Окрім того, в угодах визначаються питання щодо витрат, а також розв'язання суперечок, що виникають у процесі використання інформації з обмеженим доступом. У прикінцевих положеннях узгоджуються організаційно-процедурні питання щодо термінів дії угоди, процедури припинення її дії тощо.

В угоді з Угорською Республікою вказано, що, незважаючи на припинення дії цієї угоди, поведження з усією інформацією з обмеженим доступом, переданою в рамках цієї угоди, та її охорона здійснюються відповідно до цієї угоди або вона повертається сторони-джерелу. Після припинення дії цієї угоди інформація з обмеженим доступом, яку договірні сторони отримали на підставі попередніх домовленостей із зобов'язанням стосовно її повернення, повертається сторони-джерелу [9].

В угоді з Республікою Молдовою зазначено, що вона (угода) укладається на п'ять років і автоматично продовжується на наступні п'ятирічні періоди, якщо жодна зі сторін не повідомить дипломатичними каналами іншу сторону не менше ніж за шість місяців до закінчення відповідного терміну про свій намір припинити її дію. У разі припинення дії цієї угоди її положення продовжують застосовуватися стосовно до переданої та (або) створеної в процесі співробітництва сторін секретної інформації, поки не буде скасовано гриф секретності [11].

Водночас наголосимо, що аналіз положень міжнародних договорів України про взаємну охорону секретної інформації та матеріалів засвідчив, що ці міжнародні угоди більше спрямовані на захист інформації, ніж на її передачу. З положень цих договорів випливає, що передача інформації здійснюватиметься відповідно до національного законодавства держав, які є учасниками договору або правил процедури. Тобто такі договори не є підставою для передачі секретної інформації, а лише можуть розглядатися як механізм забезпечення взаємного захисту секретної інформації у випадку прийняття рішення в межах указу (розпорядження) Президента України або міжнародного договору про таку передачу. Водночас більшість положень, які визначені договорами про взаємний захист секретної інформації після набрання ними чинності, мають корелюватися з нормами національного законодавства з метою їх ефективного застосування, оскільки на цей час окремі їх положення не узгоджуються з законодавством про державну таємницю, кримінальним, адміністративним законодавством в частині забезпечення порядку передачі секретної інформації, прийняття відповідного рішення, відповідальності за невиконання або неналежне виконання зобов'язань, включаючи політичну, матеріальну та особистісну відповідальність тощо.

Водночас зазначимо, що такі угоди щодо обміну інформацією з обмеженим доступом укладені не з усіма державами Східної Європи, у такому випадку всі питання регулюються відповідно до нормативно-правової бази сторін, а також спільно укладених договорів про співробітництво. Тому в процесі передачі чи надання секретних матеріалів може виникнути низка проблем як організаційного, так і правового характеру. Зазначимо, що в статті 9 Закону «Про державну таємницю» Республіки Латвії та статті 24 Закону «Про державну таємницю» Республіки Молдови зазначено, що порядок надання відомостей, які містять державну таємницю, визначається Кабінетом Міністрів, що дає можливість у кожному конкретному випадку оперативно приймати рішення.

І. Авдошин вважає, що для уникнення неузгодженості в основу обміну секретною інформацією має бути покладений механізм обов'язкового прийняття рішення Президентом України незалежно від того, чи таке рішення буде предметом ініціативи укладення міжнародного договору про передачу секретної інформації іноземній державі або міжнародній організації, згода на обов'язковість яких надається Верховною Радою України, чи в межах Указу Президента України, схваленого позачергово Верховною Радою України [1].

Указом Президента України від 14 грудня 2004 р. № 1483/2004 затверджено Положення про порядок підготовки документів щодо передачі державної таємниці іноземній державі чи міжнародній організації, яким визначено механізми передачі секретної інформації на міждержавному рівні. Проте, на нашу думку, зазначеного положення недостатньо для врегулювання процедури обміну секретною інформацією та узгодження всіх суперечливих питань у цій сфері. Тому вважаємо, що з метою удосконалення системи передачі секретної інформації та на виконання положень Конституції щодо визначення основ національної безпеки України доцільно прийняти Закон України «Про порядок і умови передачі секретної інформації іноземній державі чи міжнародній організації» або більш детально прописати усі необхідні положення в чинному Законі України «Про державну таємницю» у вигляді окремого розділу.

Висновки і перспективи досліджень. Інтеграційні процеси впливають на міждержавні відносини, і завдання європейської спільноти полягає в узагальненні наявного досвіду у сфері охорони та обігу секретної інформації, його трансформації відповідно до реалій сьогодення.

Проведений аналіз міждержавних угод у сфері обміну інформацією з обмеженим доступом дає підстави для висновку, що інформаційні законодавства європейських країн передбачають різні структури та процедуру режиму доступу до інформації, а окрім того, одні й ті самі терміни в різних країнах можуть застосовуватись для позначення не ідентичної за режимом доступу інформації. Вважаємо, що ця невідповідність є істотним фактором, який гальмує міжнародний інформаційний обмін та ускладнює належний захист інформації.

Отже, першочерговим завданням у цій сфері є уніфікація категорій розмежування доступу до інформації, які існують в різних країнах, а також гармонізація норм міжнародного права. Оскільки Україна взяла курс на євроінтеграцію, то досягнення інформаційної безпеки нашої держави можли-

ве за умови гармонізації норм українського законодавства в інформаційній сфері з міжнародними.

Список використаної літератури:

1. Авдошин І. Актуальні проблеми передачі секретної інформації іноземній державі чи міжнародній організації / І. Авдошин // Актуальні проблеми управління інформаційною безпекою держави : зб. матеріалів наук.-практ. конф. (20 березня 2014 р., м. Київ). – К. : Наук.-вид. центр НА СБ України, 2014. – Ч. 2. – С. 3–7.
2. Довгань О. Особливості захисту інформації у процесі взаємодії між Україною і Європейським Союзом, Україною і НАТО / О. Довгань, О. Солодка // Інформаційна безпека людини, суспільства, держави. – 2012. – № 3 (10). – С. 34–38.
3. Довгерт А. Система приватного права та структура проекту нового Цивільного кодексу України / А. Довгерт // Українське право. – 1997. – № 1. – С. 16–17.
4. Закон України «Про основи національної безпеки України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.zakon.rada.gov.ua/go/964-15.
5. Костюченко Я. Правове регулювання співробітництва України і Європейського Союзу : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.11 / Я. Костюченко. – К., 2010. – 18 с.
6. Ліпкан В. Інформаційна безпека України в умовах євроінтеграції : [навч. посібник] / В. Ліпкан, Ю. Максименко, В. Желіховський. – К. : КНТ, 2006. – 280 с.
7. Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Литовської Республіки про взаємну охорону інформації з обмеженим доступом від 5 червня 2003 р. // Офіційний вісник України. – 2004. – № 25. – Ст. 1639.
8. Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Словацької Республіки про взаємну охорону інформації з обмеженим доступом // Офіційний вісник України. – 2008. – № 99. – Ст. 3282.
9. Угода між Україною та Угорською Республікою про взаємну охорону інформації з обмеженим доступом // Офіційний вісник України. – 2008. – № 24. – Ст. 720.
10. Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Румунії про взаємну охорону інформації з обмеженим доступом [Електронний ресурс]. – Режим доступу : ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/MU13180.
11. Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Молдова про взаємний захист секретної інформації [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ua-info.biz/legal/basese/ua-ameget.htm>.
12. Хачатурян А. Проблемы унификации коллизионных норм в международном частном праве / А. Хачатурян. – К., 1993.